

Betreft: raadsvoorstel bestemmingsplan Den Haag centraal eo

Geachte leden van de gemeenteraad,

Donderdag 14 juni staat een hoorzitting en de beraadslaging over het raadsvoorstel bestemmingsplan Den Haag Centraal op de agenda.

De Bomenstichting Den Haag en SOS Den Haag verzoeken u om niet akkoord te gaan met de wijziging van bestemming van de strook groen van het Park langs de Bezuidenhoutseweg. De bestemming wijzigt van 'groen' naar 'verkeer-straat' om er fiets- en voetpaden aan te leggen.

De bestemmingswijziging en de vergraving zijn vanwege de hoge natuur- en cultuurhistorische waarden niet verantwoord, leidt tot onnodige kosten, en is ook niet nodig om de gewenste voetgangers- en fietsverbindingen te realiseren.

Er zijn alternatieven mogelijk.

Onze argumenten zijn:

1. huidige bestemming van de strook van het Park langs de Bezuidenhoutseweg is 'groen', vastgelegd in het bestemmingsplan Koekamp (2007).
2. Het raadsvoorstel DH Centraal gaat niet in op de overheveling van de strook groen van het Park langs de Bezuidenhoutseweg van het bestemmingsplan Koekamp naar dat van Den Haag Centraal én ook niet op de wijziging van de bestemming 'groen' naar 'verkeer-straat'.
3. De gemeente wil fiets- en voetpaden aanleggen in de strook groen langs de Bezuidenhoutseweg. Om ruimte te maken moet o.a. de waterpartij verlegd worden. Daarom is een wijziging van het bestemmingsplan Koekamp nodig.
De vergraving van de waterpartij en de aanleg van voet- en fietspaden gaan ten koste van hoge natuur- en cultuurhistorische waarden en ten koste van het Hertenkamp.
Tegen deze vergraving is grote maatschappelijke weerstand ontstaan.
4. Hoge cultuur- en natuurhistorische waarden van het gebied.
5. Beschermd status van het gebied (SGH, Acte van Redemptie, Rijksbeschermd Stadsgezicht.
6. De 3 moties die bij het vaststellen van het raadsvoorstel Stadsentree Koekamp zijn aangenomen (25-01-2018).
7. Coalitieakkoord

Toelichting.

1. Het Park langs de Bezuidenhoutseweg en het Hertenkamp behoren tot het bestemmingsplan Koekamp (2007). De bestemming is 'groen'. De Bezuidenhoutseweg vormt de begrenzing (figuur 3, bijlage 1).
2. Het raadsvoorstel Den Haag Centraal gaat er niet in op de overheveling van de strook groen van het Park langs de Bezuidenhoutseweg van het bestemmingsplan Koekamp naar dat den DHC én ook niet op de wijziging van de bestemming 'groen' naar 'verkeer-straat'. Volgens het raadsvoorstel ligt de begrenzing van het plangebied op de Bezuidenhoutseweg. Dat was inderdaad het geval in 2007 (figuur 1, bijlage 1).
De overheveling en de bestemmingswijziging zijn alleen te zien op de plankaart. Op de plankaart

ligt de grens van deze nieuwe bestemming verkeer-straat langs de oever van de waterpartij van de Koekamp (zie figuur 2, bijlage 1).

3. De achterliggende reden van overheveling én bestemmingswijziging is de wens van de gemeente om extra ruimte voor voet- en fietspaden. Die ruimte denkt de gemeente te vinden in een nieuw aan te leggen groenstrook door de waterpartij te verleggen.
Daarom wordt binnenkort het bestemmingsplan Koekamp gewijzigd (zie figuur 4, bijlage 1). Deze vergraving gaat ten koste van hoge natuur- en cultuurhistorische waarden. Gevolg is ook dat het Hertenkamp kleiner wordt.
In de figuur 4 schijnen de begrenzingen van het nu nog bestaande Hertenkamp met een lichte kleur blauw door in de tekening.
Ook elders zie je een lichte rand langs de oevers. Waarom dat is, is ons niet bekend. Wat er met het rond eilandje gebeurt, is ons ook niet bekend. Dit zijn slechts enkele vragen van de vele vragen, waarop we geen antwoord hebben.
4. Hoge cultuur- en natuurhistorische waarden van het gebied
Op de oevers van de waterpartij staan hele oude eiken en elzen. De wortels van de bomen houden de oevers intact, wat zichtbaar is en zeer fraai is. Iets verder van de oever staan o.a. eiken van hoge leeftijd. Vanwege de vergraving moeten deze worden gekapt. Het zijn bomen die de tweede wereldoorlog hebben overleefd. Ook in de groenstrook van het Park en in het Hertenkamp staan mooi oude bomen. Een deel zal worden gekapt of verplant. De gegevens van de bomen waar we telkenmale om hebben gevraagd zijn nooit vrijgegeven. Zoals de soorten, leeftijd, stamomtrek, locatie, welke in aanmerking komen voor verplanting en welk gekapt worden.
De waterloop is in ca. 1839 aangelegd conform het ontwerp van Zocher en van der Spuy. Kortom, de vergraving gaat ten koste van hoge natuur- en cultuurhistorische waarden. Daartegen is grote maatschappelijke weerstand ontstaan.
5. De hoge natuur- en cultuurhistorische waarden van het gehele Haagse Bos genieten een hoge mate van bescherming. Zoals hierboven beschreven is, dat is niet voor niets.
  - Het gebied behoort tot de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, waarvan het college zich heeft verplicht om deze duurzaam in stand te houden en versterken (Agenda voor het Haagse Groen).
  - Het gebied valt onder de Acte van Redemptie, waarmee de regering in 1576 heeft beloofd om geen bomen te kappen.
  - Het gebied behoort tot het Rijksbeschermd Stadsgezicht. Het Haagse Bos bestaat uit een omvangrijke en eeuwenoude groenstructuur, grotendeels bestaande uit gesloten loofbos, en is onverbrekkelijk verbonden met de geschiedenis van de stad. Ter effectuering van de bescherming van het aangewezen stadsgezicht moet ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet 1988 een bestemmingsplan worden vastgesteld. Dat betekent dat de stads-natuurwaarden van Malieveld, Haagse Bos en Koekamp als één geheel gezien moeten worden en van 'overheveling' dus geen sprake kan zijn. De minister benoemt de in het geding zijnde waarden in zijn toelichting (bijlage 2).
6. Bij de behandeling van het raadsvoorstel over de Koekamp (25-01-2018) zijn 3 moties aangenomen die in dit verband van belang zijn.

Korte samenvatting moties.

Motie G2 – 'Overleg Koekamp'.

- In overleg met groen-, fiets- en bewonersorganisaties tot een verdere optimalisatie te komen van het voorlopig ontwerp.

- Daarbij de watergang, de natuur en de bomen van de Koekamp zoveel mogelijk te ontzien.
- Geen onomkeerbare stappen te zetten m.b.t. de aanpak van de Stadsentree de Koekamp voordat het geoptimaliseerde voorontwerp naar de raad wordt gestuurd.
- De raad z.s.m. op de hoogte te brengen van de uitkomsten van het overleg.

Motie G5 – ‘Bomenbalans opnemen in plannen’.

Motie G7 – ‘Onderzoek 3 alternatieven van de Fietsersbond en de Bomenstichting Den Haag’. Als onderdeel van de werkzaamheden voor een definitief ontwerp.

Het overleg over de Koekamp is gestart op 14 april - bijna 3 maanden na de raadsvergadering van 25 januari jl. waarin het raadsvoorstel over de Koekamp is vastgesteld. Waarom we zo lang hebben moeten wachten is ons niet duidelijk geworden. De 10 bewoners- en belangenorganisaties hadden in ieder geval hun huiswerk gedaan en legden enkele voorstellen op tafel en we hebben om tekeningen gevraagd.

Maar bij de tweede vergadering – tevens slotvergadering - waren onze voorstellen niet uitgewerkt, de toetsing om de verschillende belangen af te wegen nog niet gereed en waren er geen tekeningen beschikbaar. Het concepteindrapport is ons nog steeds niet toegezonden zodat er feitelijk niet over de criteria, de weging en de commentaren gesproken kon worden. Wat meespeelde is de verbrokkeling van de verschillende deelprojecten, die qua doelstellingen en tijd uiteenlopen en waarvan ons niet duidelijk was welk deelproject sturend is op de andere deelprojecten. De regie bleek mistig te zijn.

Daarom hebben we een mail aan wethouder Revis geschreven (16-05-2018) met een verzoek om extra tijd. Tot op heden hebben we van hem – behalve een bericht van ontvangst - geen antwoord mogen ontvangen.

Inmiddels hebben zes van de 10 bewoners- en belangenorganisaties een voorstel ingediend, waarmee geen recht is gedaan aan de andere ingediende voorstellen.

Hiermee is de discussie, die in het Koekamp-overleg had moeten plaatsvinden, verplaatst naar de raadszaal. Wat natuurlijk niet de bedoeling is.

En zo is de situatie ontstaan dat u een raadsvoorstel over DHC moet gaan bespreken waarin aan de moties vanwege de Koekamp niet is voldaan. De chaos is dus nu echt compleet.

7. In het coalitieakkoord staat: ***Het nieuwe college wil zeer terughoudend kapvergunningen afgeven. Het nieuwe college wil alleen bomen kappen als het aantoonbaar niet anders kan.***

We merken op dat het in het geval van de Koekamp wel anders kan. Bomen kappen is niet nodig en niet gewenst. Daarnaast vereist klimaatverandering vermindering van verhard oppervlak in de stad en verbetering van de leefbaarheid met groen.

Om bovenstaande argumenten verzoeken we u niet in te stemmen met het raadsvoorstel voor wat betreft de overheveling van de groenstrook van het Park langs de Bezuidenhoutseweg, de wijziging van de bestemming groen naar verkeer-sstraat.

Er zijn goede voorstellen op tafel gekomen, die nadere uitwerking en toetsing behoeven.

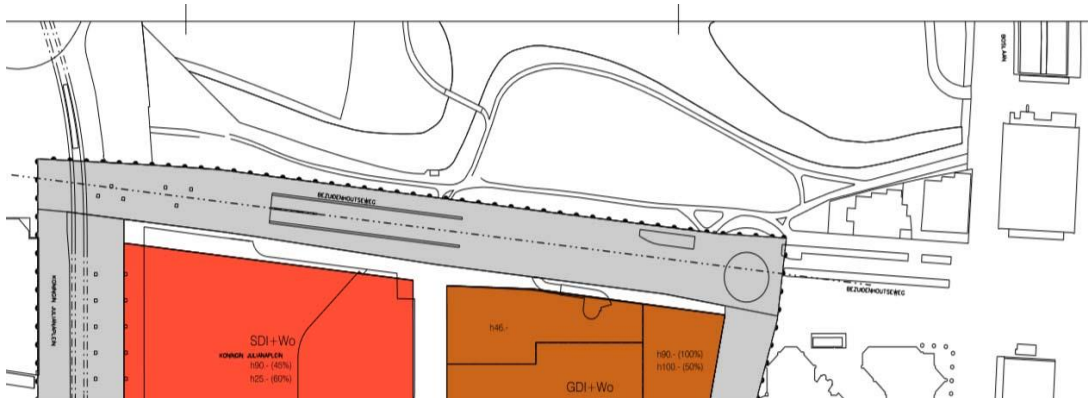
Vriendelijke groet van

Clara Visser
Bomenstichting Den Haag

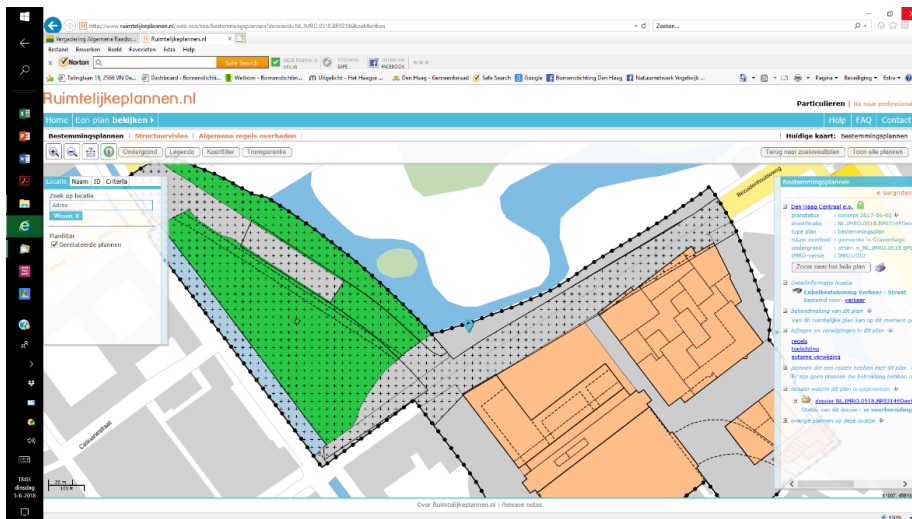
Peter Drijver
Stichting SOS Den Haag

Bijlage 1. Vier kaartfragmenten uit bestemmingsplannen.

Figuur 1. Bestemmingsplan Den Haag Centraal, 2007. De begrenzing ligt op de bezuidenhoutseweg.

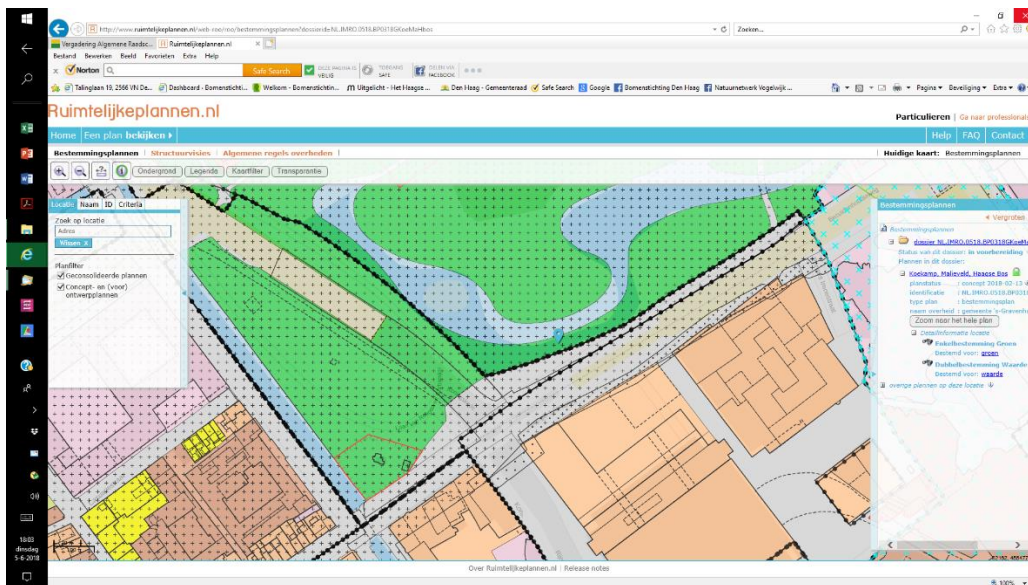
Figuur 2. bestemmingsplan Den Haag Centraal, 2017. Het Park van de Koekamp heeft de bestemming verkeer-straat (grijs). De grens van verkeer-straat ligt langs de waterpartij.

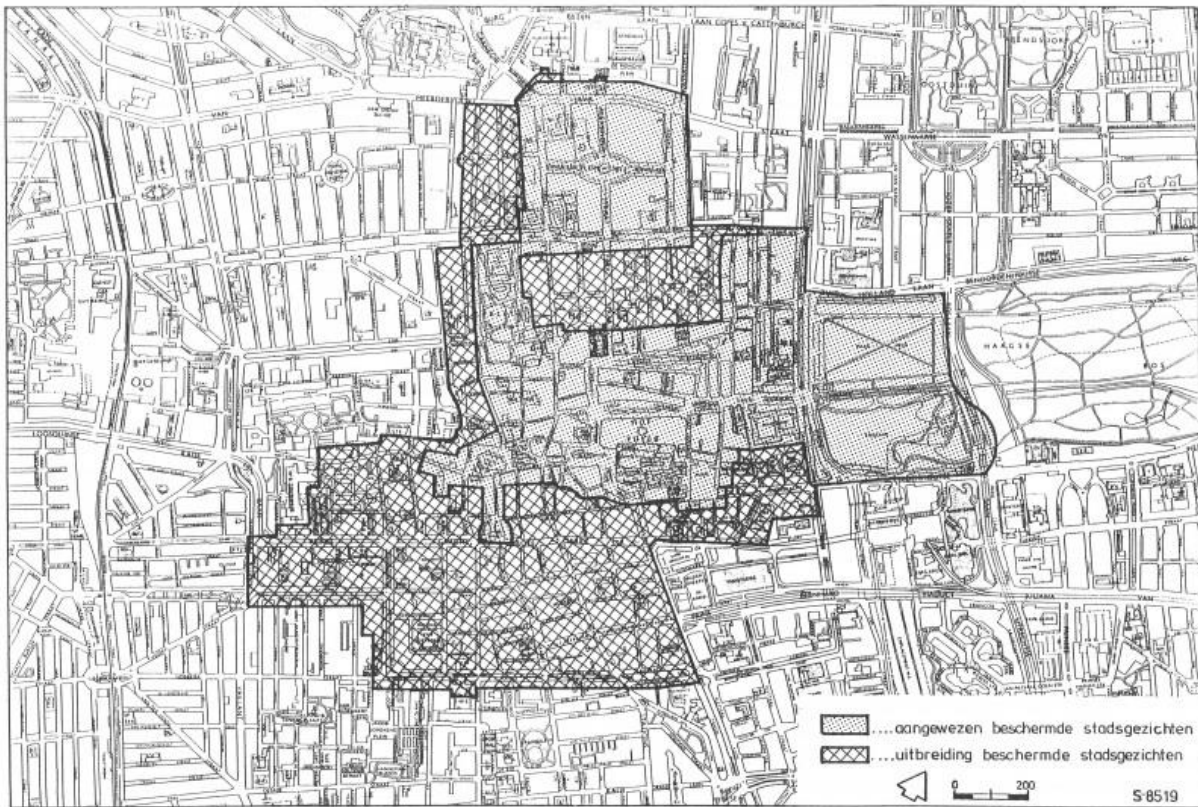
Figuur 3: bestemmingsplan Koekamp, 2007. Het Park heeft de bestemming 'groen'. De Bezuidenhoutseweg vormt de grens.

Figuur 4. Ontwerp bestemmingsplan Koekamp (2018) met vergraven waterpartij en nieuwe strook groen tussen verkeer-sstraat en waterpartij.

Bijlage 2 – Rijksbeschermd Stadsgezicht

Uit: Gemeente 's-Gravenhage 28-6-1994

Toelichting op de aanwijzing, onderdeel van de aanwijzing, publicatie RDMZ april 1988.

Pagina 16: 'Een omvangrijke en zeer bijzondere open ruimte, grenzend aan het hofkwartier, wordt gevormd door de Koekamp en het Malieveld. Dit overgangsgebied van het Haagse Bos naar het hofkwartier heeft ruimtelijk en functioneel van oudsher tot dat laatste behoort en het is na de totstandkoming van de Boskant en de Nieuwe Uitleg tot op heden nagenoeg onbebouwd gebleven. Hier manifesteert de bebouwingsgrens van de binnenstad zich duidelijker dan waar ook. Door de aanleg van de Utrechtse Baan is dit gebied zodanig van de rest van het Haagse Bos afgescheiden, dat het nog meer dan vroeger bij de binnenstad is komen te behoren. Naar karakter van de openbare ruimte, verkaveling en bebouwingsbeeld behoren de Nieuwe Uitleg en Prinsessegracht (Boskant) duidelijk bij het hofkwartier.'

Pagina 17: 'Zo zijn kenmerkend voor het hofkwartier (Binnenhof en omgeving) en het Willemspark de zowel overvloedige als formele boombeplantingen, **voor de Koekamp de landschappelijke aanleg** en voor het Malieveld de kale grasvlakte. Voorts vindt men in Den Haag, zowel in als buiten het centrum, diverse openbare ruimten geaccentueerd door standbeelden en andere monumenten, die inherent zijn aan de residentiele status.'

Pagina 18: '**Nadere typering te beschermen waarden**'. 'In het gebied Koekamp-Malieveld is het belang juist primair gelegen in het van oudsher nagenoeg ontbreken van bebouwing en het open karakter. De Koekamp was in het stadhouderlijke tijdperk een omheinde hertekamp, het Malieveld van oorsprong een speelveld voor het 'maliespel' en sinds het begin van de 18de eeuw een met bomenrijen omzoomd exercitieveld. De Koekamp werd circa 1830 getransformeerd tot een landschapspark naar Engelse snit compleet met kronkelende vijverpartij naar ontwerp van Ary van

der Spuy in het kader van diens herinrichtingsplan voor het gehele Haagse Bos. De toen ontstane situatie is, behoudens de recente aanleg van de Utrechtse Baan, sindsdien niet noemenswaardig gewijzigd.'